चण्डी, इन्द्राक्षी
स्तोत्र
(०८१)
फो- २८

ऊवन्तौ·वरोस्मत्तो·व्रियतामितिकेशवं॥ ७३॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ ॥भवे
तामद्य मे तुष्टौ·मम वध्या·वुभावपि·॥ किमन्येन वरेणांत्र·एतावद्धि वृतं म
म॥ ७४॥ ॥ऋषिरुवाच॥ ॥वंचिताभ्यामिति तदा·सर्वमापोमयं जगत्
॥विलोक्य ताभ्यां गदितौ·भगवान्·कमलेक्षणः॥ ७५ ॥प्रीतौ स्वस्तव युद्धेन·
श्लाघ्यस्त्वं मृत्युरावयो·॥ आवां जहि न यत्रोर्वी·सलिलेन परिप्लुता॥ ७६॥ ॥
ऋषिरुवाच॥ ॥तथेत्युक्त्वा भगवता·शंखचक्र·गदाभृता॥ कृ·
त्वा चक्रेण वै छिन्ने·जघने शिरसी तयो॥ ७७॥ एवमेषा समुत्पन्ना·
ब्रह्मणा·संस्तुता स्वयम्·॥ प्रभावमस्या देव्यास्तु·भूयः

ॐ नमः चण्डिकायै ॥ ॥ श्रीरुद्र उवाच ॥ श्री ह्रिं नाम सा देवी देवमे
ठसमूर्त्त दा ॥ जैनोजा केलमी देवी दुर्गा ना सिनिदि प्रगी ॥ १ ॥ का
ल्या यनीम हादेवी चण्डु प चमहेन पा ॥ सावित्रि सा च गम यत्री व काली
व क्रवादिनी ॥ २ ॥ नानाय नी ल ड काली वृ डा नी हृ क्ष पिं ङ्गला ॥ जुमि
वालानी ड मूर्ती कालनात्रि तपस्विनी ॥ ३ ॥ प्र य स्व नाम ह स्राक्षी वि रूप
याक्षी देवी ॥ सा हा देवी मूक केशी धीज रूपा म हाबला ॥ ४ ॥ जुत्यू
ता नन्द हा स ड्रा गोगह कामिन प्रिया ॥ श्री दुगी श्री दु मानाय श्रीदु

नक्षिपनायजी ॥ ५ ॥ भिवडुनींमदा गीय म्रत्युव्यपनमेन्नगी ॥
पा गाही नानसिंहीय हिमालेअवगादिनो ॥ ६ ॥ एकसि ७ स्यति कुटि
र्मी आविशातं क्षी सनस्वर्गी ॥ अनकाविगयापूर्वे मानेमोका
सनासिक ॥ ७ ॥ दयानीपोइहीं जेनी हेमवतापक्षिकाभियो ॥ उ
नेर्नामपदे दं वो ७ मूनाण कैलधीमता ॥ ८ ॥ मनमाय लेयगुरु
नयानकाविधवधनो ॥ दावर्केयमहस्त्रकुं लटमैवाक्षिनहेल्लीं ॥
९ ॥ इति श्री ऐन्द्रआर्क ऐन्द्र श्री लोउ संपूर्ण ॥ ॥छ९

श्रीगणेशायेनमः॥ ॥ॐ नमःचंडिकायेनमः॥ ॥ॐ अस्यश्री
सप्तसतिकास्तोत्रंमन्त्रस्यमार्कंडेयेब्रह्माविष्णुरुद्रा· ऋषय· नानाविधा
नि छंदांसि· ऐं ह्रीं क्लीं बीजानी· क्षमतावरदं· चामुण्डासक्ति· परमहो
वतियं· अग्निवायुसूर्यातत्वं· महाकाली· महालक्ष्मी· महासरस्वतीप्री
त्यर्थं सर्वपापक्षयार्थं· भुक्तिमुक्तिसिद्ध्यर्थं· सप्तसतीस्तोत्र· पाठेडा·
पविनियोगः॥ ॥चंडिकायै॥ ॥जैमिनिरुवाच॥ ॥
तपस्यंतंमहात्मानं· मार्कंडेयेमहामुनं·॥ व्यासशिष्योमहातेजा· जैमिनिःपर्यपृछत·
॥ ॥मार्कंडेयउवाच॥ ॥सावर्णिःसूर्यतनयो· योमनुःकथ्यतेऽष्टमः॥निसाम

य तदुत्पत्तिं विस्तराद्गदतो मम ॥ १ ॥ महामायानुभावेन यथा मन्वन्तराधिपः ॥ स बभू
व महाभागः सावर्णिस्तनयो रवेः ॥ २ ॥ स्वारोचिषेन्तरे पूर्वं चैत्रवंशसमुद्भवः ॥ सुरथो ना
म राजाभूत् समस्ते क्षितिमण्डले ॥ ३ ॥ तस्य पालयतः सम्यक् प्रजाः पुत्रानिवौरसान् ॥ बभूवुः श
त्रवो भूपाः कोलाविध्वंसिनस्तथा ॥ ४ ॥ तस्य तैरभवद्युद्धं मतिप्रबलदण्डिनः ॥ न्यूनैरपि स
तैर्युद्धे कोलाविध्वंसिभिर्जितः ॥ ५ ॥ ततः स्वपुरमायातो निजदेशाधिपोऽभवत् ॥ आक्रा
न्तः स महाभागस्तैस्तदा प्रबलादिभिः ॥ ६ ॥ अमात्यैर्बलिभिर्दुष्टैर्दुर्बलस्य दुरात्मभिः ॥ को
शो बलं चापहृतं तत्रापि स्वपुरे ततः ॥ ७ ॥ ततो मृगयाव्याजेन हृतस्वाम्यः स भूपतिः ॥ एका
की हयमारुह्य जगाम गहनं वनं ॥ ८ ॥ स तत्राश्रममद्राक्षीद्द्विजवर्यस्य मेधसः ॥ प्रशा

श्वापदाकीर्णं मुनिशिष्योपशोभितं॥ ९ ॥ तस्थौ किंचित्सकालंच मुनिनातेनसत्कृतः। इत
श्चेतश्च विचरंस्तस्मिन्मुनिवराश्रमे॥ १० ॥ सोऽचिंतयत्तदा तत्र ममत्वाकृष्टचेतनः। मत्पूर्वैः
पालितंपूर्वं मयाहीनं पुरंहि तत्॥ ११ ॥ मद्भृत्यैस्तैरसद्वृत्तैर्धर्मतः पाल्यते नवा। नजाने
सप्रधानोमे शूरहस्तीसदामदः॥ १२ ॥ ममवैरिवशंयातः कान्भोगानुपलप्स्यते। येममानु
गतानित्यं प्रसादधनभोजनैः॥ १३ ॥ अनुवृत्तिंध्रुवंतेऽद्य कुर्वंत्यन्यमहीभृतां। असम्य
ग्व्ययशीलैस्तैः कुर्वद्भिःसततंव्ययं॥ १४ ॥ संचितःसोतिदुःखेन क्षयंकोशोगमिष्यति। एत
च्चान्यच्चसततं चिंतयामासपार्थिवः॥ १५ ॥ तत्रविप्राश्रमाभ्यासे वैश्यमेकंददर्शसः। सपृ
ष्टस्तेनकस्त्वंभो हेतुश्चागमनेत्रकः॥ १६ ॥ सशोकइवकस्मात्त्वं दुर्मनाइवलक्ष्यसे। श्रुत्वा

कर्ण्यवचस्तस्य भूपतेः प्रणयोदितं ॥ १७ ॥ प्रत्युवाच स तं वैश्यः प्रश्रयावनतो नृपं ॥ ॥
वैश्य उवाच ॥ ॥ समाधिर्नाम वैश्योहमुत्पन्नो धनिनां कुले ॥ पुत्रदारैर्निरस्तश्च धनलोभा
दसाधुभिः ॥ १८ ॥ विहीनश्च धनैर्दारैः पुत्रैरादाय मे धनं ॥ वनमभ्यागतो दुःखी निरस्तश्चा
प्तबन्धुभिः ॥ १९ ॥ सोहं न वेद्मि पुत्राणां कुशलाकुशलात्मिकां ॥ प्रवृत्तिं स्वजनानां च दारा
णां चात्र संस्थिताः ॥ २० ॥ किंनु तेषां गृहे क्षेमम क्षेमं किंनु साम्प्रतं ॥ कथं ते किंनु सद्वृत्ता दु
र्वृत्ताः किंनु मे सुताः ॥ २२ ॥ राजोवाच ॥ ॥ यैर्निरस्तो भवांल्लुब्धैः पुत्रदारादिभिर्धनैः ॥
तेषु किं भवतः स्नेहमनुबध्नाति मानसं ॥ २३ ॥ ॥ वैश्य उवाच ॥ ॥ एवमेतद्यथा प्राह भ
वानस्मद्गतं वचः ॥ किं करोमि न बध्नाति मम निष्ठुरतां मनः ॥ २४ ॥ यैः संत्यज्य पितृ

स्नेहं धनलुब्धैर्निराकृतः ॥ पतिःस्वजनहार्दं च हार्दि तेष्वेव मे मनः ॥ २४ ॥ किमेतन्नाभि
जानामि जानन्नपि महामते ॥ यत्प्रेमप्रवणं चित्तं विगुणेष्वपि बंधुषु ॥ २५ ॥ तेषां कृते मे नि
श्वासो दौर्मनस्यं च जायते ॥ करोमि किं यन्न मनस्तेष्वप्रीतिषु निष्ठुरं ॥ २६ ॥ ॥ मार्कंडेय उ
वाच ॥ ॥ ततस्तौ सहितौ विप्र तं मुनिं समुपस्थितौ ॥ समाधिर्नाम वैश्योसौ स च पार्थि
वसत्तमः ॥ २७ ॥ कृत्वा तु तौ यथान्यायं यथार्हं तेन संविदं ॥ उपविष्टौ कथाः काश्चिच्चक्र
तुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ २८ ॥ ॥ राजोवाच ॥ ॥ भगवंस्त्वामहं पृष्टुमिच्छाम्येकं वदस्व तत्
॥ दुःखाय यन्मे मनसः स्वचित्तायत्ततां विना ॥ २९ ॥ ममत्वं गतराज्यस्य राज्यांगे
ष्वखिलेष्वपि ॥ जानतोपि यथाज्ञस्य किमेतन्मुनिसत्तम ॥ ३० ॥ अयं च निकृतः पु

ऽ १६०

तिवीर्यवान् ।वीकाचामिथुनिक्षाम.यदनानाखितायूवा। सवमझ्रमयाकाक्ष यदनासर्वमाहतः।
िजायद्वांमूर्ध्द्राय सवयकौंयाथाऽदुयत् ॥९०॥ ॥इतिश्रीमार्कण्डेयपुराणेसावर्णिक
मवन्तरदवीमकात्म्ये हतवाधुः ॥५॥ ॥ऋषिरुवाच॥ॐ त्यादर्ष्टु वंयाद्या८स
दूर्णमर्व्यशूविमः।मसोवहूसमागन्य वे ॥ ॥त्यचाजायविस्कवाम् ॥१॥ तद्युदूनस्येत
दाशु नाकर्श्चासूववादूर्त्तुः। तवीध८याहवैत्याम. मविर्यधूमनावने ॥२॥ रुधूमलाेव
नाछुर्वं स्रुश्रीन्यथविवादितः।मामानयवलाडूर्ह्कीकाणाकर्षणविद्रुना ॥३॥ ममश्रिलोमद
८कायुश्राद्विवाकिष्ठतपवर८ महतथामथावापि यक्षांगयर्दनिववा ॥४॥ ॥ऋषिरुवाच॥
ननाङ्कपसाः८णीर्द्ध मदेयाष्ठूमलावनः।हृत८पच्यासकुश्राणा मक्कणाद्गुर्ीयथो ॥५॥

ग

ष्टा महाहवात। भक्षिताश्चापरे काली शिवदूतीमृगाधिपैः॥ ३९॥ ॥

॥ ॥ इति श्रीमार्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे श्रीदेवीमाहात्म्ये निशुंभवधः ॥

॥ ॥ ९ ॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ निशुंभं निहतं दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसंमितं। हन्य

॥ ॥ म ॥ ॥ मानं बलं चैव शुंभः क्रुद्धोब्रवीद्वचः॥ १ ॥ बलावलेपाद्दुष्टे त्वं मा

दुर्गे गर्वमावह। अन्यासां बलमाश्रित्य युध्यसे यातिमानिनी॥ २ ॥ ॥ देव्युवाच॥

एकैवाहं जगत्यत्र द्वितीया का ममापरा। पश्यैता दुष्ट मय्येव विशंत्यो मद्विभूतयः॥ ३ ॥

॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ततः समस्तास्ता देव्यो ब्रह्माणीप्रमुखा लयं। तस्या देव्यास्तनौ जग्मुरेकै

॥ वासीत्तदांबिका॥ ४॥ ॥ देव्युवाच॥ अहं विभूत्या बहुभिरिह रूपैर्यदास्थिता। तत्संहृतं

बभूवान्तर्हितासद्या भक्त्याताभ्यामभिष्टुता॥१७॥एवंदेव्यावरंलब्ध्वा सुरथःक्षत्रियर्षभः ॥
सूर्याज्जन्मसमासाद्य, सावर्णिर्भवितामनुः॥१८॥ ॥इतिश्रीमार्कण्डेयपुराणे साव
र्णिके मन्वन्तर श्रीदेवीमहात्म्य सुरथवैश्यवरप्रदान सूर्यमहात्म्यसंपूर्णं॥१३॥ ॥

ये॥क॥

गाम्भोजान् ॥२०॥ कांश्चित्तुण्डप्रहारेण खुरक्षेपै स्तथापरान् । लांगुलताडितांश्चान्यां शृंगाभ्यांच
विदारितान् ॥२१॥ वेगेन कांश्चिदपरा न्नादेन भ्रमणेन च । निःश्वासपवनेनान्या न्पातयामासभू
तले ॥२२॥ निपात्य प्रमथानीक मभ्यधावत सोसुरः । सिंहं हन्तुं महादेव्याः कोपं चक्रे ततोम्बि
का ॥२३॥ सोपि कोपान्महावीर्यः खुरक्षुण्णमहीतलः । शृंगाभ्यां पर्वतानुच्चाँश्चिक्षेप च नना
द च ॥२४॥ वेगभ्रमणविक्षुण्णा मही तस्य व्यशीर्यत । लांगूलेनाहतश्चाब्धिः प्लावयामास सर्वतः ॥ २२
२५॥

॥ धुतशृंगविभिन्नाश्च खण्डंखण्डंययुर्घनाः ॥२६॥
श्वासानिलास्ताः शतशो निपेतुर्नभसोचलाः ॥ इति क्रोधसमाध्मात मापतन्तं महासुरं ॥

२८ ॥ दृष्ट्वा सा चण्डिका कोपं तद्वधाय तदाकरोत्। सा क्षिप्त्वा तस्य वै पाशं तं बबन्ध महासुरं ॥२९॥
तत्याज माहिषं रूपं सापि वद्धा महामृधे। ततः सिंहोऽभवत्सद्यो यावत्तस्याम्बिका शिरः ॥३०॥
छिनत्ति तावत्पुरुषः खड्गपाणिरदृश्यत। तत एवाशु पुरुषं देवी चिच्छेद सायकैः ॥३१॥ तं खड्ग
चर्मणा सार्द्धं ततः सोऽभून्महागजः। करेण च महासिंहं तं चकर्ष जगर्ज च ॥३२॥ कर्षतस्तु क
रं देवी खड्गेन निरकृन्तत। ततो महासुरो भूयो माहिषं वपुरास्थितः ॥३३॥ तथैव क्षोभयामास
त्रैलोक्यं सचराचरं। ततः क्रुद्धा जगन्माता चण्डिका पानमुत्तमं ॥३४॥ पपौ पुनः पुनश्चैव जहासा
रुणलोचना। ननर्द चासुरः सोऽपि बलवीर्यमदोद्धतः ॥३५॥ विषाणाभ्यां च चिक्षेप चण्डिकां
प्रति भूधरान्। सा च तान्प्रहितांस्तेन चूर्णयन्ती शरोत्करैः ॥३६॥ उवाच तं मदोद्धूतमुखरागा

कूलाक्षरं ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ गर्ज गर्ज क्षणं मूढ मधु यावत्पिबाम्यहं । मया त्वयि हतेत्रैव गर्जि-
ष्यंत्याशु देवताः ॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ एवमुक्त्वा समुत्पत्य सारूढा तं महासुरं । पादेनाक्रम्य
कंठे च शूलेनैनमताडयत् ॥ ततः सोपि पदाक्रांतस्तया निजमुखात्ततः ॥ ३९ ॥ अर्द्धनिः
ष्क्रांत एवाति देव्या वीर्येण संवृतः । अर्द्धनिष्क्रांत एवासौ युध्यमानो महासुरः ॥ ४० ॥ तया म
हासिना देव्या शिरश्छित्वा निपातितः । ततो हाहाकृतं सर्वं दैत्यसैन्यं ननाश तत् ॥ ४१ ॥ २
प्रहर्षं च परं जग्मुः सकला देवतागणाः । तुष्टुवुस्तां सुरा देवीं सह दिव्यैर्महर्षिभिः ॥ ४२ ॥
जगुर्गंधर्वपतयो ननृतुश्चाप्सरोगणाः ॥ ४२४ ॥ इति श्रीमार्कंडेयपुराणे सावर्णिके म
न्वंतरे देवीमाहात्म्ये महिषासुरवधः ॥ ३ ॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ शक्रादयः सुरगणा

निहतेऽतिवीर्ये तस्मिन्दुरात्मनि सुरारिबले च देव्या । तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा वाग्भि-
ः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥१॥ ॥देवा ऊचुः॥ देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या ।
निःशेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या । तामम्बिकामखिलदेवमहर्षिपूज्यां भक्त्या नताः स्म विदधातु शु-
भानि सा नः ॥२॥ यस्याः प्रभावमतुलं भगवाननन्तो ब्रह्मा हरश्च न हि वक्तुमलं बलं च ।
सा चण्डिकाखिलजगत्परिपालनाय नाशाय चाशुभभयस्य मतिं करोतु ॥३॥ या श्रीः स्वयं
सुकृतिनां भवनेष्वलक्ष्मीः पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः । श्रद्धा सतां कुलजनप्रभवस्य
लज्जा तां त्वां नताः स्म परिपालय देवि विश्वं ॥४॥ किं वर्णयाम तव रूपमचिन्त्यमेतत् किं
चातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि । किं चाहवेषु चरितानि तवाद्भुतानि सर्व्वेषु देव्यसुरदेवग

णाधिकाम् ॥५॥ हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि दोषै र्न ज्ञायसे हरिहरादिभिरप्यपारा । सर्वा
श्रयाखिलमिदं जगदंशभूतमव्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥६॥ यस्याः समस्तसुरता स
मुदीरणेन तृप्तिं प्रयाति सकलेषु मखेषु देवि । स्वाहासि वै पितृगणस्य च तृप्तिहेतु रुच्चार्यसे त्व
मत एव जनैः स्वधा च ॥७॥ या मुक्तिहेतुरविचिन्त्यमहाव्रता च अभ्यस्यसे सुनियतेंद्रियतत्त्वसारै
र्मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषै र्विद्यासि सा भगवती परमा हि देवि । शब्दात्मिका सुविमल
र्ग्यजुषां निधानमुद्गीथरम्यपदपाठवतां च साम्नां ॥ देवी त्रयी भगवती भवभावनाय वार्त्ता स
र्वजगतां परमार्त्तिहन्त्री ॥९॥ मेधासि देवि विदिताखिलशास्त्रसारा दुर्गासि दुर्गभवसागर
नौरसंगा । श्रीः कैटभारिहृदयैककृताधिवासा गौरी त्वमेव शशिमौलिकृतप्रतिष्ठा ॥१०॥

कूष्मकाशसममलंयविद्रुर्ज्जुचन्द्रबिम्बामृकाविकनकाञ्चनकान्तिकाते । जत्वद्दुर्गीयप्रकितमौल्ह
मृपालथायिवृक्रौविलाक्षमकमामतिवाम्रुयण ॥११॥ हस्ताद्रुदविकूपियत्रिकूटीकवालमञ्जु
णाक्षसहम्गमृविपक्नसहं । प्राणान्मृमायमतिम्रुदजीवविर्ज केशीघन हिकूपितानकवार्गन
न ॥१२॥ कविम्रभीदयवमामवतीरुयाय, मद्याविनामग्यासिकायवतीकूनानि । विक्षागम
तदयूने वयदक्मसतन्नी तवितं मृवियृतं महिषामृवस्था । तसमताजनयदमृथनानितम्बां तवांय
णांसितचर्मा जतिधर्म्मेवर्ग्रथंधन्याम्रुवनिट्टताम्भजष्टव्ययावा, यवांगदामृदययदामवतीष्ठ
सन्ना ॥१४॥ धर्म्मोणिवविसकानानिसदेववामोघ्य व्याहताक्ष्यातिधिनसूहतीकवा । तिग्मं
प्रयातिचननातवतीयमायाल्लाकण्यातिरूलयानन्दविनत ॥१५॥ दुर्घ्मामृताहविमिनीत

मागमडत्ता॥स्वस्ति॥स्मृतामामितिमतीवछुशौंदवासि।नाविज्ञुद॥थ्यउयदताविणिकात्वयद्या.स
वयिकावकवैणायसूवाहं विका॥१६॥एतिर्कतें हृगड्वेजिमूथ्यवुथेतुकुवन्तुनामनन
कायशिवायवायं।मंत्रामदृव्यूमधिगन्याविवेंपयान्तुमवानिनूनमदितावितिदंसिंघवि॥१७॥
इष्टवकिन्नउदतोयुकवंतितिउस्य.सर्वासूयानविधूयच्येदितोषिगर्स।माकान्ययान्तुविवक्षवापि
ङिमकृष्टुताकुत्के सातिर्उवतिमवदितयूसाध्वी.॥१८॥यत्नूपतानिकायविस्फुवणेस्तुयाये २४
४त्रलायवाञ्जिनिवकनहणोस्यूवाणे।यन्नागतावितयमेतुमादिन्दूप्यतु.योग्यानननवविता
दयरोनुदत्तो॥१९॥दूहेंलिहकगामनेवदवि[illegible]नं.तूयनुथेउदविनिन्नामदवन्यसलोंघ।
वीर्यद्भुहन्नुदउदवयवाक्रमाणी.धविवायियवादितेवदयावयन्दुं॥२०॥वानायमा[illegible]

उतेस्यपराक्रमस्यरूपंचशत्रुभयकार्यतिहारिकुत्र। चित्तेकृपासमरनिष्ठुरताचदृष्टात्व
य्येवदेविवरदेभुवनत्रयेपि ॥२१॥ त्रैलोक्यमेतदखिलंरिपुनाशनेन. त्रातंत्वयासमरमूर्धनि
तेपिहत्वा। नीतादिवंरिपुगणाभयमप्यपास्तमस्माकमुन्मदसुरारिभवंनमस्ते ॥२२॥ ॥
शूलेनपाहिनोदेवि पाहिखड्गेनचाम्बिके। घण्टास्वनेननःपाहिचापज्यानिस्वनेनच ॥२३॥ २६
प्राच्यांरक्षप्रतीच्यांच. चण्डिकेरक्षदक्षिणे। भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यांतथेश्वरि ॥२४॥
सौम्यानियानिरूपाणि त्रैलोक्येविचरन्तिते। यानिचात्यर्थघोराणि तैरक्षास्मांस्तथाभुवं ॥२५॥
खड्गशूलगदादीनि यानिचास्त्राणितेम्बिके। करपल्लवसंगीनि तैरस्मान्रक्षसर्वतः ॥२६॥ ॥
ऋषिरुवाच ॥ एवंस्तुतासुरैर्दिव्यैःकुसुमैर्नन्दनोद्भवैः। अर्चिताजगतांधात्री तथागन्धानुलेप

नैः॥२७॥भक्त्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैस्तु धूपिता।प्राह प्रसादसुमुखी समस्तान्प्रणतान्सु
रान् ॥२८॥ ॥देव्युवाच॥व्रियतां त्रिदशाः सर्वे यदस्मत्तोभिवाञ्छितं।ददाम्यहमतिप्री
त्या स्तवैरेभिः सुपूजिता॥२९॥ ॥देवा ऊचुः॥भगवत्या कृतं सर्वं न किंचिदवशिष्यते।
यदयं निहतः शत्रुरस्माकं महिषासुरः॥३०॥यदि चापि वरो देयस्त्वयास्माकं महेश्वरि।
संस्मृता संस्मृता त्वं नो हिंसेथाः परमापदः॥३१॥यश्च मर्त्यः स्तवैरेभिस्त्वां स्तोष्यत्यमलान
ने।तस्य वित्तर्द्धिविभवैर्धनदारादिसम्पदां॥३२॥वृद्धयेस्मत्प्रसन्ना त्वं भवेथाः सर्वदाम्बिके
॥ ॥ऋषिरुवाच॥इति प्रसादिता देवैर्जगतोर्थे तथात्मनः।तथेत्युक्त्वा भद्रकाली बभूवान्त
र्हिता नृप॥इत्येतत्कथितं भूप संभूता सा यथा पुरा॥३४॥देवी देवशरीरेभ्यो जगत्त्रयहि

ऽ

तैषिणी ॥ पुनश्चगौरीदेहात्सा समुद्भूतायथाभवत ॥३७॥ वधायदुष्टदैत्यानां तथाशुंभनि
शुंभयोः। रक्षणायचलोकानां देवानामुपकारिणी ॥३८॥ तच्छृणुष्वमयाख्यातं यथावत्कथ
यामिते ॥३९॥ ॥इतिश्रीमार्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमहात्म्ये तदिमयव
पालकृतं शक्रादिस्तुतिः ॥४॥ ॥ऋषिरुवाच॥ पुराशुंभनिशुंभाभ्यां असुराभ्यांशची ३।
पतेः त्रैलोक्यंयज्ञभागाश्च हृतामदबलाश्रयात ॥१॥ तावेवसूर्यतान्तद्वदधिकारंतथैन्दवं।
कौवेरमथयाम्यञ्च चक्रातेवरुणस्यच ॥२॥ तावेवपवनर्द्धिंच चक्रतुर्वह्निकर्मच ।तत
देवाविनिर्द्धूता भ्रष्टराज्याःपराजिताः ॥३॥ हृताधिकारास्त्रिदशा स्ताभ्यांसर्वेनिराकृताः।
महासुराभ्यांतांदेवीं संस्मरन्त्यपराजितां ॥४॥ तयास्माकंवरोदत्तो यथापत्सुस्मृताखिलाः।
ना२

सबतानां नाशयिष्यामि तत्क्षणात्स्वप्रसादतः ॥ इत्युक्त्वा मनि देवा हिमवन्तं नगेश्वरं ॥ जग्मुस्तत्र
ततो देवीं विष्णुमायां प्रतुष्टुवुः ॥६॥ ॥देवा ऊचुः॥ नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं न
मः॥ नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म तां ॥७॥ रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै न
मो नमः॥ ज्योत्स्नायै चेन्दुरूपिण्यै सुखायै सततं नमः ॥८॥ कल्याण्यै प्रणता वृद्ध्यै सिद्ध्यै कुर्मो
नमो नमः। नैरृत्यै भूभृतां लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमो नमः ॥९॥ दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्व
कारिण्यै। ख्यात्यै तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥१०॥ अतिसौम्यातिरौद्रायै नतास्तस्यै
नमो नमः। नमो जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यै नमो नमः ॥११॥ या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमाये
ति शब्दिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१२॥ या देवी सर्वभूतेषु चेतनेत्य

भिधीयते। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१३॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु बुद्धिरूपेण
संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१४॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु निद्रारूपेण
संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१५॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु क्षुधारूपेण
संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१६॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु छायारूपेण
संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१७॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु शक्तिरूपेण
संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१८॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु तृष्णारूपेण
संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१९॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु क्षान्तिरूपेण
संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥[illegible]॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु जातिरूपेण

संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥२१॥ या देवी सर्वभूतेषु लज्जारूपेण

संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥२२॥ या देवी सर्वभूतेषु शान्तिरूपेण

संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥२३॥ या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धारूपेण

संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥२४॥ या देवी सर्वभूतेषु कान्तिरूपेण

संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥२५॥ या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण ३८

संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥२६॥ या देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण

संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥२७॥ या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण

संस्थिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥[illegible]॥ या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण

संस्थिता।नमस्तस्यैनमस्तस्यै नमस्तस्यैनमोनमः॥२९॥यादेवीसर्व्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता।नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः॥३०॥यादेवीसर्व्वभूतेषु तुष्टिरूपेणसंस्थिता। नमस्तस्यैनमस्तस्यैनमस्ता स्यै नमोनमः॥३१॥यादेवीसर्व्वभूतेषु पुष्टिरूपेणसंस्थिता॥नमस्तस्यैनमस्तस्यै नमस्तस्यैनमोनमः॥३२॥यादेवीसर्व्वभूतेषु मातृरूपेणसंस्थिता ।नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यैनमोनमः॥ ३३॥ यादेवीसर्व्वभूतेषु भ्रान्तिरूपेणसंस्थिता ।नमस्तस्यैनमस्तस्यै नमस्तस्यैनमोनमः॥३४॥इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भूतानांचाखिलेषु या।भूतेषुसततंतस्यैव्याप्तिदेव्यैनमोनमः॥३५॥चितिरूपेणयाकृत्स्नमेतद्व्याप्यस्थिताजगत ।नमस्तस्यैनमस्तस्यै नमस्तस्यैनमोनमः॥३६॥स्तुतासुरैःपूर्वमभीष्टसंश्रया तथासुरेन्द्रेणदिनेषुसेविता।करोतुसानःशुभहेतुरीश्वरी

नमो।२

श्वरी शुभानि भद्राण्यभिहन्तु चापदः ॥३७॥ या सांप्रतं चोद्धतदैत्यतापितैरस्माभिरीशा च सुरैर्न्नम
स्यते । या च स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्व्वापदो भक्तिविनम्रमूर्त्तिभिः ॥३८॥ ॥ऋषिरुवाच॥
एवं स्तवादियुक्तानां देवानां तत्र पार्वती । स्नातुमभ्याययौ तोये जाह्नव्या नृपनन्दन ॥३९॥ साब्रवी
त्तान्सुरान्सुभ्रूर्भवद्भिः स्तूयतेत्र का । शरीरकोशतश्चास्याः समुद्भूताब्रवीच्छिवा ॥४०॥ स्तोत्रं ममैत
त्क्रियते शुम्भदैत्यनिराकृतैः । देवैः समेतैः समरे निशुम्भेन पराजितैः ॥४१॥ शरीरकोशाद्य
त्तस्याः पार्वत्या निःसृताम्बिका । कौशिकीति समस्तेषु ततो लोकेषु गीयते ॥४२॥ तस्यां विनिर्ग
तायां तु कृष्णाभूत्सापि पार्वती । कालिकेति समाख्याता हिमाचलकृताश्रया ॥४३॥ ततोम्बिकांप
रंरूपं बिभ्राणां सुमनोहरं । ददर्श चण्डो मुण्डश्च भृत्यौ शुम्भनिशुम्भयोः ॥४४॥ ताभ्यां शुम्भाय चा

ख्याता सूतीवसुमनाह्वा । वाप्यास्तस्मीमहावाज शासयन्ती हिमालयं ॥४५॥ नैवनादृक्कुविदू
र्यं दृष्टपूर्वेनविदूरतः । ज्ञायतां वाप्यसौ देवी शक्रनागाश्च भूयश्च ॥४६॥ स्त्रीयन्त्रमणिसार्द्धैश्च
ध्यात यन्ती दिगाह्निवा । सात्तानिर्वृतिर्दैत्यन्द्र नागक्षाक्षद्भूमर्हति ॥४७॥ यानि वस्त्राणि मनयः
गजाश्वादीनि वैधवा । तेलाकुङ्कुमसङ्कानि माल्यदीपाम्बिनाटक ॥४८॥ त्रैवावतः समानीता
गजवस्त्रं पुवस्त्रयात । पारिजातस्तनूश्चार्यं तथैवाश्वं ४अवाकयं ॥४९॥ विमानं हंससंयु
क्तं भगाक्षिप्तितिनिर्मलं । वस्त्रइंद्रागितिहानीतं यदासीद्दक्षसाद्भुतं ॥५०॥ निधिर्वप्रमहापद्म
श्चमानीताधनश्चवाप । किंजाल्विनीनलौ याद्वि स्रातालमम्नानेपंकजाः ॥५१॥ सूक्ष्मवालूर्ण
(कुरुवाघ्रनत्राविर्निद्धति । तथायेस्वच्छनवया यश्वपूताभ्युजायत ॥५२॥ मृत्याकुक्षा

क्रिडानाम गक्रिवीणत्वयाहता।याग ऽसलिलवाऽस्य गात्रुस्कवमपविग्रह॥७३॥ निर्जुत
स्याद्विजाताश्च समस्कावतूआनयऽ। वक्षिवपिदवोतुय. मणिर्णोयववासमी॥७४॥ नवैदे
शनुवलानि समस्काद्याहतानिन।श्रीवतूमयाकान्याणी. त्वयावस्मान्नवृक्षत॥७५॥ मन्त्रिणूवाच॥
निर्गन्धानिवचऽत्तुरऽसगादावगुनूनुयाः।प्रेषयामास सुग्रीवं दूतंदूत्यामकामूवः॥७६॥
हृनिसनिश्ववकन्या. सागवावचनात्मम।यथायाश्यनिसर्पाथा. तथाकार्यं त्वयानघ॥७७॥ ॥
सचिवूवाच॥सन्नुगवायप्रास्फु लैलादगति गारन।गाश्वऽकीकाग:प्राक सुर्कृमधूवयागिना॥
॥७८॥ ॥हनुउवाच॥ कविदेत्याश्चवऽसुंर. सुतेनासु यवमश्चवऽ। दूताद्देत्याविनास्केन त्वत्
कागसिहागनः॥७९॥ सुद्याहताङ्कऽ सर्वासु यसदादवयानिषू।निर्जिताखिलदैत्यादिः स

यथाकल्पनृह्णन्तु ॥६०॥ नमस्ते लोनाथु सवितं नमदेवावणानूणा ॥ यन्नरागानदंसर्वा, नूयाभ
मिष्टथक्षुथक ॥६१॥ तेनाक्षेवययत्नानि नमवश्चान्यागमनाः ॥ तथेदग्जयत्नानि दत्वायव
न्नुयाकृत ॥६२॥ क्रीशदमथनाद्भूत, मश्चवर्तममामये ॥ डढ्ढैःश्रवसमंद्भक्तः त्रिणिपत्यसमर्पितं ॥
६३॥ यानियाद्यानिद्रव्ययू, गंधर्वयूवणयूव। वनकृतानिकृतानि, तानिमय्यवणोजन ॥६४॥
श्रीयत्नद्गतांस्त्वांदेवि लोकमन्यामरुवयं । मात्वमस्मानूयागक्छ यतावत्नतुज्ञावयं ॥६५॥ नान्यानम
न्तजेनापिनिर्जितम्नूरुविक्रमं। उजत्ववम्र लोपाक्लि वत्नकृगासिवेयत ॥ यवसैश्वर्यमतुलं याभ्य
समत्यविग्रहेतानद्यानमलाद्य, मत्यविग्रहताख्य ॥६६॥ ॥ऋषिरुवाच ॥ ॐभूताशा
दादवी गंधीवाकः सिंताजगो। दुष्मराणवतीतदा ययथार्यनजगाम ॥६७॥ ॥

श्रीभगवानुवाच ॥ सर्वभूतान्ययानात्तु मिथ्याकिञ्चिन्न याचितं । तेनाभ्याधियतिः मुक्तो निर्गुणस्तादि
ताहृशः ॥ ९ ॥ यैन्त्वयेयग्निङ्गानं मिथ्यानाक्रियेत कथं । पृथगतात्मत्व बुद्धित्वा व्यतिरेकयाकृता
यूना ॥ १० ॥ यामाजयतिमेयाम यामदयं स्वयाकृति । यामयूतियत्नालोक असनकामविध्यानि ॥
॥ ११ ॥ तदा गद्गद्गुणभान निर्गुणाबालकाभूवः सांजिवाकिविवं तुण यानियज्ञाविसलयू ॥
१२ ॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ मूर्यलिकासिसेवन्तं दाविष्णुहितस्माग्नः तत्वाधुकः पूर्वं किञ्चे
एगुरानिर्गुणयाः ॥ १३ ॥ मूर्यमामयिदेवानां महोदवानवयूधि । तिर्याने समन्मखवदवि
दियूनं मीवमायिवा ॥ १४ ॥ दुस्ताशः सकलाहृता कमूर्थयानिमयूता । मुंभादीनां कथं
तवाः मंयथाश्चानिसमूर्वं ॥ १५ ॥ मार्ववमद्भूतयेवाका माधुं गुरुनिर्गुणयोगवा नाव
र्जनिहूनं मीयवामागमिष्यामि ॥ १६ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ एवमनघ नागुणा निर्गुणः ॥

मयैकैव। तिष्ठाम्याजौ स्थिरो भव॥५॥ ॥ऋषिरुवाच॥ ततः प्रववृते युद्धं देव्याः शुंभस्य चोभयोः।
पश्यतां सर्वदेवानां असुराणां च दारुणं॥६॥ शरवर्षैः शितैः शस्त्रैस्तथास्त्रैश्चैव दा
रुणैः। तयोर्युद्धमभूद्भूयः सर्वलोकभयंकरं॥७॥ दिव्यान्यस्त्राणि शतशो मुमुचे यान्य
थांबिका। बभंज तानि दैत्येन्द्रस्तत्प्रतीघातकर्तृभिः॥८॥ मुक्तानि तेन चास्त्राणि दिव्यानि
परमेश्वरी। बभंज लीलयैवोग्रं हुंकारोच्चारणादिभिः॥९॥ ततः शरशतैर्देवीमाच्छाद
यत सोऽसुरः। सापि तत्कुपिता देवी धनुश्चिच्छेद चेषुभिः॥१०॥ छिन्ने धनुषि दैत्येन्द्रस्तथा
शक्तिमथाददे। चिच्छेद देवी चक्रेण तामप्यस्य करे स्थितां॥११॥ ततः खड्गमुपादाय
शतचंद्रं च भानुमत्। अभ्यधावत्तदा देवीं दैत्यानामधिपेश्वरः॥१२॥ तस्यापततएवा

वासु खड्गं त्रिशूलं दण्डचण्डिका । धनुर्मुष्टिंऽगिनेत्रोले । शूलपाशाङ्कुशधरामलं ॥१३॥ कराग्नुंस
नदादेव्य त्रिनेत्रा विमानवतिऽ जय । कमुदयंधाव मल्लिकानिधनायतः ॥१४॥ वित्रु
दायततगप्रा मुण्डनिर्मितऽगणऽ । तथापि मायया चक्री मूर्तिमूर्धा भगवान् ॥१५॥
समुत्थापयामास इदं च देवपुंगवः । कब्राक्षुध्य । पिसाचदवी नल्लमावस्तुनोतय० ॥
॥१६॥ ततश्च कपालिहस्ता । नित्यपुणसहीनतं । सर्वदेवनाज्ञुंसहस्रा पूजयेत तथा
स्थितः ॥१७॥ उत्पत्य पपटक्षाद्वि देवीगगनमास्थितः । ततोपिसा निवोधाव यूयुध
गनचण्डिका ॥१८॥ नित्यंखनदादेव्य शुण्डिकावपवस्थवं । वकत्रुऽयथमयूढं मुनिवि
स्मयकारकं ॥१९॥ ततोनित्यं मुनिविदं । हत्वा तनाल्विकामल । उत्थापयामास वि

कैपधवनीतत ॥२०॥ सक्तिकांधवनीवाप्य मुखिमुघमव गीतः मन्यधावनदूक्तम्मा बधि
कानिधमस्तुया ॥२१॥ तमायाकेततादवी मुवुदियगणेश्वर्द जमत्तुंयानयामाम चिवा
त्रुतनवन्तुषि ॥२२॥ मगतामूःपपाना बुंद्धिवी त्रुलायविक्ताः यात्नयनूमकलान्यू
धीं माखिद्वीपांसपर्व्वताः ॥२३॥ ततःप्रमन्नसखिते कततास्मिन्द्ववातानि जगेन्वासुमती
वाय निर्म्मलिंचारवन्नराः ॥२४॥ उत्यातसदाःस्मालाथ प्रागासभ्कुमर्त्तयपूः सविनामार्य
वाक्षित्र कथासंकुप्रयाणित ॥२५॥ ततादवगणाः सर्व्व कर्म्मनिर्ग्यमानमाः बहूवृत्ति
कतास्मिन् गन्धर्व्वलिर्तजयुः ॥२६॥ जूवादयंक्षःथेवान्य नरुतथामवागणाः ।
वपूःयूष्याक्षथावाताः मूप्रशाहर्दिवाकयः ॥[illegible]॥ जवालूथाग्रयः ॥ का पान्नविकानि

गणाः॥२८॥१०॥ ॥इतिश्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे श्रीदेवीमा
त्म्ये शुंभवधः॥ ॥ऋषिरुवाच॥देव्याहतेतत्रमहासुरेन्द्रे सेन्द्राःसुरावह्नि
पुरोगमास्तां॥ ॥कात्यायिनींतुष्टुवुरिष्टलाभा द्विकासिवक्त्राब्जविकासि
ताशाः॥१॥ ॥देवाऊचुः॥देविप्रपन्नार्तिहरेप्रसीद प्रसीदमातर्जगतोऽखिलस्य।
प्रसीदविश्वेश्वरिपाहिविश्वं त्वमीश्वरीदेविचराचरस्य॥२॥आधारभूताजगतस्त्वमेकामहीस्व
रूपेणयतःस्थितासि।अपांस्वरूपस्थितयात्वयैतदाप्यायतेकृत्स्नमलंघ्यवीर्ये॥३॥त्वंवैष्णवीश
क्तिरनन्तवीर्याविश्वस्यबीजंपरमासिमाया।सम्मोहितंदेविसमस्तमेतत् त्वंवैप्रसन्नाभुविमु
क्तिहेतुः॥४॥विद्याःसमस्तास्तवदेविभेदाःस्त्रियःसमस्ताःसकलाजगत्सु।त्वयैकयापूरित

अंवयेत कांस्तुतिः स्तव्यपरापरोक्तिः ॥५॥ सर्वभूतायदादेवी स्वर्गमुक्तिप्रदायिनी ।
त्वंस्तुतास्तुतयेकावा भवन्तुपरमोक्तयः ॥६॥ सर्वस्यबुद्धिरूपेण जनस्यहृदिसंस्थि
ते ।स्वर्गापवर्गदेदेवि नारायणिनमोस्तुते ॥७॥ कलाकाष्ठादिरूपेण परिणाम
प्रदायिनी ।विश्वस्योपरतौशक्ते नारायणिनमोस्तुते ॥८॥ सर्वमंगलमंगल्ये
शिवेसर्वार्थसाधिके ।शरण्येत्र्यंवकेगौरि नारायणिनमोस्तुते ॥९॥
सृष्टिस्थितिविनाशानां शक्तिभूतेसनातनि ।गुणाश्रयेगुणमये नारायणिन
मोस्तुते ॥१०॥ शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणे ।सर्वस्यार्तिहरेदेवि ना
रायणिनमोस्तुते ॥११॥ हंसयुक्तविमानस्थे ब्रह्माणीरूपधारिणी ।कौशाम्भःक्षरिके

धवि नारायणि नमोस्तु ते ॥१२॥ त्रिशूलचन्द्राहिधरे महावृषभवाहिनि । माहेश्व
रीस्वरूपेण नारायणि नमोस्तु ते ॥१३॥ मयूरकुक्कुटवृते महाशक्तिधरेनघे । कौ
मारीस्वरूपसंस्थाने नारायणि नमोस्तु ते ॥१४॥ शंखचक्रगदाशार्ङ्ग गृहीतपरमायुधे ।
प्रसीद वैष्णवीरूपे नारायणि नमोस्तु ते ॥१५॥ गृहीतोग्रमहाचक्रे दंष्ट्रोद्धृतवसुन्धरे । व
राहरूपिणि शिवे नारायणि नमोस्तु ते ॥१६॥ नृसिंहरूपेणोग्रेण हन्तुं दैत्यान् कृतोद्य
मे । त्रैलोक्यत्राणसहिते नारायणि नमोस्तु ते ॥१७॥ किरीटिनि महावज्रे सहस्रनयनो
ज्ज्वले । वृत्रप्राणहरे चैन्द्रि नारायणि नमोस्तु ते ॥१८॥ शिवदूतीस्वरूपेण हतदैत्यमहा
बले । घोररूपे महारावे नारायणि नमोस्तु ते ॥१९॥ दंष्ट्राकरालवदने शिरोमालावि

षणे। चामुण्डे मुण्डमथने नारायणि नमोस्तुते ॥२०॥ लक्ष्मि लज्जे महाविद्ये श्रद्धे पुष्टि स्व-
धे ध्रुवे। महारात्रि महामाये नारायणि नमोस्तुते ॥२१॥ मेधे सरस्वति वरे भूति बाभ्र-
वि तामसि। नियते त्वं प्रसीदेशे नारायणि नमोस्तुते ॥२२॥ सर्वतःपाणिपादान्ते सर्व-
तोक्षिशिरोमुखे। सर्वतःश्रवणघ्राणे नारायणि नमोस्तुते ॥२३॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे स-
र्वशक्तिसमन्विते। भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोस्तुते ॥२४॥ एतत्ते वदनं सौम्यं
लोचनत्रयभूषितं। पातु नः सर्वभीतेभ्यः कात्यायनि नमोस्तुते ॥२५॥ ज्वालाकरालम-
त्युग्रमशेषासुरसूदनं। त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोस्तुते ॥२६॥ हिनस्ति दैत्य-
तेजांसि स्वनेनापूर्य या जगत्। सा घण्टा पातु नो देवि पापेभ्योनः सुतानिव ॥२७॥ ॥

ऽनुग्रहाच्छ्रयसायञ्च यद्विनस्कवाचो कमलभ्रुसाय स्वअ्ग्नोरवश्च यत्तुकात्वानिमावयी ॥२८॥
यागानाणयानयदंसितछ्रा वृछ्रन्तुवामानुसकोत्नानरीछ्रोन ।हा माद्रिमानां नाविपवनाणी
ह्वामाद्रिमाछ्राद्रयनीयपानि ॥२९॥ एतत्कोणयत्वापदं स्वयोऽ धर्म्मादिगौदविसलान्
वाणाम ।नृयेयनकेर्वद्रूधात्मसूर्यैं हात्वाम्बिकनस्त्रकथातिवान्या ॥३०॥ विद्यासूणाम्
यविवधायीय छायमृवाक्षुमूत्रवात्वदन्या ।नमत्वगर्भतिमहाधवानविद्यामयस्यत
दनीवविश्वं ॥३१॥ यत्कांसियत्राद्यविगाद्वनागायत्राद्वथादस्यूवन्नानियप ।दावान
तायत्रतुथाद्विमध्यगणाश्चिताद्वियविद्यासिविश्वं ॥३२॥ विश्वेश्वविद्वपविद्यासिविश्वं
।विश्वात्मिकाधानमसीतिविश्वं ।विश्वेणवन्द्यारावणारवाङ्घि विश्वाग्रयाय त्वयिर

नो२

भूषणे। चामुण्डे मुण्डमथन नारायणि नमोस्तुते ॥२०॥ लक्ष्मि लज्जे महाविद्ये श्रद्धे पुष्टि स्व
धे ध्रुवे। महारात्रि महामाये नारायणि नमोस्तुते ॥२१॥ मेधे सरस्वति वरे भूति बाभ्र
वि तामसि। नियते त्वं प्रसीदेशे नारायणि नमोस्तुते ॥२२॥ सर्वतःपाणिपादान्ते सर्व
तोक्षिशिरोमुखे। सर्वतःश्रवणघ्राणे नारायणि नमोस्तुते ॥२३॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे स
र्वशक्तिसमन्विते। भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोस्तुते ॥२४॥ एतत्ते वदनं सौम्यं
लोचनत्रयभूषितं। पातु नः सर्वभीतिभ्यः कात्यायनि नमोस्तुते ॥२५॥ ज्वालाकरालम
त्युग्रमशेषासुरसूदनं। त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोस्तुते ॥२६॥ हिनस्ति दैत्य
तेजांसि स्वनेनापूर्य या जगत्। सा घण्टा पातु नो देवि पापेभ्योनः सुतानिव ॥२७ ॥

ःसूस्वात्मस्वसायद्ध बर्द्धिगस्मकायोज्ञानशस्तुवायस्वप्रज्ञारवद्ध बुद्धिकात्वांनमावयी ॥२८॥
थोगानामोमानयदंस्तिउह्ना वृह्नुवामानुसकूलानरीह्वन । वामाग्रितानां नविघ्नवाग्नी
स्वामाग्निमाज्ञाग्रयतांप्रयान्ति ॥२९॥ एगत्कोयवापनं स्वयोध धर्मादिवोदविसदस्तू
वाणीम । तूयेवनकेर्वद्गुधात्मस्तूर्तिः हवान्विकनम्रकथातिकाम्या ॥३०॥ विश्वासृगाश्व
सुविवकदीप घायसुवाक्षेसूचकात्वदन्या । नमस्वगर्भतिसदाधवावविश्वामयत्यग
दनीवविश्वः ॥३१॥ वकांसियत्रायविघाघ्रनागायप्रावथादस्पूवतानियस्त । दावान
तायत्रुथाविनव्युनपाश्विगावंयदिपासिविश्वः ॥३२॥ विश्वश्वविर्वपविपासिविश्वं
विश्वात्मिकाधावमसीतिविश्वः । विश्वेणवन्ध्यारावणारवन्हि विश्वाग्रयाय त्वयिर

।कीनमा॥ दविग्रसीदपवियालयना विसीत र्निर्य यथामूवबआदधूनिवसघ ग
णाया निसह्वजगगाँप्रगमनयाग्र ङ्याम्याकडानि ताँथ्र मरूाय सभ्रनि ॥३४॥
प्रणतानीखमीदर्व दविविघ्नाम्दिकाविलि । गैलाध्रुवाम्निनामीधे लाकालोम्बि वदार
व ॥३५॥ ।दवूघाव॥ मवदाकसूनगण । यनीयन्मनसकु थ । नयूह्नाधूँव
यहूमि जगनामूपकावर्का ॥ [illegible] ॥ ॥मव[illegible]॥ मह्ववाधयणसनँ गैलाध्रुया
विलथ्रुमि ।वमवन्वयावार्यु सम्प्रह्लेविविनागर्नं ॥३६॥ ॥[illegible]॥ववश्व
नम्कवयाक्र ऽह्वाविंलानिमयूाग ङुँथानिगुँमठ्रेवान्ना वूत्वम्प्रानसदामूवो ॥[illegible]॥
नहूगोयप्रदजाना यणोजोणर्मसवा । ननभीनागयिश्वामि ।विश्वावतनिवासिनं ॥

॥३९॥ पुनश्च्युतिर्देवेन भूयश्च पृथिवीतले अवतीर्य हनिष्यामि । दीपंविकाशदानवा
नू ॥४०॥ सेकयन्त्राश्चतानू ग्रा बोधिविज्ञानमहात्मूवानू । चक्रादक्षासविष्यान्ति दातिमीकू
मानम ॥ ४ ॥ ततामोदिवता ॥ स्वर्गे मर्त्ये मोक्षमानवा ॥ सुवकाष्यादृविष्यन्ति सर्वत्र
चक्रदक्षिका [illegible] ॥ इयश्रगतवार्षिक्या ततात्र्यामनेर सि मानिसे ॥ संभूता ॥ इमी
नरविष्यामि [illegible] निजा [illegible] ॥ त ॥ गततनतणां निर्वाक्षिष्यामि यन्मूनीन । वीरकु
षिष्यान्ति सनूजा ॥ गणाकोमितिमाक्षगः [illegible] ॥ तत ॥ इमखिलनाक मानमदक्षेसनजवे ॥
तविष्यामि सूयाः ॥ णार्थे वाहष्यानधावके ॥ [illegible] ॥ णाकनयीतिविस्यामि तदायाद्यामि
रुचि । ततेवववधिष्यामि । दूर्यमानुषीसकामूर्व ॥ ८० ॥ सदिवीतिविस्यामि तन्मनानसर्वे

ष्यति।पूनश्चाहंयदाभीमं रूपंकृत्वाहिमाचल॥४७॥रक्षांसिभक्षयिष्यामि मुनीनांत्रा
णकारणात्।तदामांमुनयःसर्वे स्तोष्यंत्यानम्रमूर्त्तय॥४८॥भीमादेवीतिविख्यातं तन्मे
नामभविष्यति।यदारुणाख्यस्त्रैलोक्ये महाबाधां करिष्यति॥[illegible]॥तदाहंभ्रामरंरूपंकृ
त्वासंख्येयषट्पदं।त्रैलोक्यस्यहितार्थायवधिष्यामिमहासुरं॥[illegible]॥भ्रामरीतिचमांलोका
स्तदास्तोष्यंतिसर्वतः॥इत्थंयदायदाबाधा दानवोत्थाभविष्यति॥[illegible]॥तदातदावतीर्याहं
करिष्याम्यरिसंक्षयं॥[illegible]॥ ॥इतिश्रीमार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेमन्वंतरे
श्रीदेवीमाहात्म्ये नारायणीस्तुतिः॥११॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥एभिःस्तवैश्चमांनि
त्यं स्तोष्यतेयःसमाहितः।तस्याहंसकलांबाधां नाशयिष्याम्यसंशयः॥१॥मधुकैट

रतानाण३ः महिमास्तवयोतनं ।वीर्यचिंत्यतद्व द्वध गुंगमिस्तुंगया ३।२ ॥मूत्र
ख्याश्रुत्वबुद्धेर्थी नवन्याश्वेवायनस ३।श्राथ्यक्तियेवयराज्ञा समसाद्यान्यमकतं ॥३॥
नतसो दुःखातीक्लिश्य दुःखानाम्नाम नवापदः ।गविश्वानितदाविद्धुं नवेवद्भविंयाजनं ॥४॥
गरुतानरयंतस्य दश्चू तावाननाजात ३ नगस्तानलतायोद्या वेदाविसर्गविश्वाति ॥५॥
तस्माननसेतत्साकानयं यदितंत्रुं समादिते ३ ।श्रातचेवसदानव्रा यवेक्ष्व्रग्रनदिगतु ॥
६॥ उपमम्नोनगणवास्तु महामायीसमूहवान ।गथातिविषस्थ्याने माकान्नीममयत्नाम ॥
७॥यत्रेतत्यत्रतसम्यानिर्खमायततमत ।मदानुतद्धिमाक्काति आन्निर्ध्यं ततसक्षितं ॥
८॥ बलिप्रदानपूजाया मसिकार्यतकालमथ ।तत्रमसेतन्मालाकाला तद्यार्य अक्षमवत्र ॥

ऽज्ञानतो ज्ञानतो वापि । बलिपूजा कथा हृतां । यतीन्द्रियान्यर्द्धीता । वह्निस्तनु तथा
हूर्तं ॥१०॥ एवं व्रतमहापूजा क्रियते या च वार्षिकी । तस्यां ससेनमाहात्म्यं प्रस्त्वा
नकिसमन्वितः ॥११॥ सर्वबाधाविनिर्मुक्तो धनधान्यसुतान्वितः । सन्तुष्यान्मनुमादन
नं विघ्नानि नश्यन्तः ॥१२॥ श्रुत्वा ससेनमाहात्म्यं तथा चाप्यनुयः श्रुणोः । यवाक्रमः प्रयुद्ध
पू जाय तन्निर्णयः प्रभूतान् ॥१३॥ शिवपदः संकार्यं यान्ति कल्याणञ्जपयथ्यं तं । भुक्त्वा
वैकुण्ठभूसा माहात्म्यं मनोहृष्टां ॥१४॥ एवं कियत्कालिमर्च्य तथा दुःखाबन्नजनेन । एक
पीतम्भूयान्मामू माहात्म्यं श्रुणुयान्नरः ॥१५॥ इत्यमर्धसमीयान्ति एकपीताश्वमावूणाः ।
दुःखबन्धसन्तापि हर्षं सत्वबन्नप्रजायते ॥१६॥ बालयक्षाग्निहीनानं वातानां ग

𑐣𑐶𑐎𑐵𑐰𑐬𑑂𑐟𑑂𑐟 𑑋 𑐳𑑄𑐑𑐵𑐟𑐵𑐣𑐡𑐔𑑂𑐕𑐎𑐺𑐞𑐷· 𑐳𑐾𑐰𑐷𑐖𑐵𑐰𑐞𑐩𑐹𑐎𑐬𑑂𑐩 𑑌𑑑𑑗𑑌 𑐡𑐸𑐬𑑂𑐨𑐶𑐎𑑂𑐲𑐵𑐣𑐵𑐩𑐬𑐞𑐾𑐲𑐵𑐣𑐵 𑐟𑑂𑐰𑐮𑐎𑐵𑐣𑐶
𑐎𑐬𑑂𑐰𑐥𑐬𑑂𑐰 𑑋 𑐰𑐎𑑂𑐲𑑀𑐨𑐹𑐟𑐵𑐥𑐶𑐞𑑂𑐐𑐵 𑐳𑐵𑐣𑐵 𑐩𑑂𑐫𑐘𑑂𑐖𑐣𑐵𑐡𑐰𑐩𑐵𑐐𑑂𑐣𑑄 𑑌𑑑𑑘𑑌 𑐳𑐬𑑂𑐰𑑂𑐰𑐾 𑐳𑐩𑐾𑐟𑐣𑐵𑐎𑐵 𑐟𑑂𑐰𑑂𑐫𑑄 𑐩𑐩𑐳𑑄𑐣𑐶
𑐢𑐶𑐎𑐵𑐰𑐬𑑂𑐟𑑂𑐟 𑑋 𑐥𑐘𑑂𑐔𑐥𑐹𑐲𑑂𑐥𑐵 𑐢𑐹𑐥𑐿𑐱𑑂𑐔 𑐐𑐣𑑂𑐢𑐡𑐷𑐫𑐾𑐳𑑂𑐟𑐠𑐵𑐎𑑂𑐲𑐟𑐾 𑑌𑑑𑑙𑑌 𑐰𑐶𑐢𑐵𑐞𑐵𑐩𑑂𑐨𑐵𑐖𑐣𑐾𑐡𑐵𑐳𑐾𑑅𑐫𑐎𑐞𑐷𑐫
𑐰𑐬𑐸𑐣𑑂𑐣𑐶𑑄 𑑋 𑐎𑐺𑐟𑑂𑐰𑐿𑐰 𑐰𑐶𑐰𑐶𑐢𑐿𑑅 𑐱𑐐𑐿𑑅 𑐥𑐡𑐵𑐬𑑂𑐣𑐿𑐬𑑂𑐡𑑂𑐫𑐳𑐠𑐞𑐫𑐵 𑑌𑑒𑑐𑑌 𑐫𑐷𑐟𑐶𑐬𑑂𑐩𑑂𑐩𑐎𑑂𑐬𑐶𑐫𑐟 𑐩𑐵𑐳𑑂𑐟𑐶 𑐩𑐒𑑂𑐐𑐮
𑐫𑐰𑐶𑐟𑐩𑐹𑐟 𑑋 𑐨𑐹𑐟𑐶𑐎𑐰 𑐟𑐶𑐥𑐵𑐫𑐵𑐣𑐶 𑐟𑐠𑐵𑐠𑐵𑐬𑑂𑐠𑑂𑐫𑑄 𑐥𑐫𑐔𑑂𑐕𑐟𑐶 𑑌𑑒𑑑𑑌 𑐫𑐡𑑂𑐰𑐵𑑄𑐎𑐠𑐵𑐟𑐶𑐲𑑂𑐛𑐟𑐾 [illegible] 𑐖𑐣𑑂𑐩𑐣𑐵 𑐎𑐷𑐬𑑂𑐟𑑂𑐟
𑐣𑐾𑐩𑐩 𑑋 𑐥𑐹𑐖𑐥𑐹𑐬𑑂𑐰𑐰𑐶𑐣𑐶𑐫𑐩𑑂𑐨 𑐡𑐺𑐲𑑂𑐚𑐬𑑀𑐐𑑂𑐫𑐵𑐣𑐶𑐰𑐬𑑂𑐟𑑂𑐟𑐟𑐾 𑑌𑑒𑑒𑑌 𑐟𑐳𑑂𑐩𑐶𑑄𑐳𑑂𑐟𑐸 𑐳𑐬𑑂𑐰𑑂𑐰𑐾 𑐰𑐶𑐎𑐺𑐟𑑄 𑐳𑐬𑑂𑐰𑑂𑐰𑐨𑐹𑐩𑐵𑐣𑐶𑐖𑐵𑐫𑐟𑐾 𑑋
𑐥𑐹𑐲𑑂𑐥𑐵𑐞𑐶 𑐳𑑂𑐟𑐸𑐟𑐫𑐱𑑂𑐔𑐵𑐠 𑐫𑐵𑐱𑑂𑐰𑐰𑐎𑑂𑐟𑑂𑐬𑐵𑐞𑐶 𑐳𑐶𑑅𑐡𑑂𑐢𑐵𑐣𑐵𑑄 𑑌𑑒𑑓𑑌 𑐡𑐎𑑂𑐲𑐞𑐵𑐔𑐰𑐴𑐸𑐟𑐵𑐳𑑂𑐩𑐵𑐎𑐸 𑐥𑑂𑐬𑐫𑐲𑑂𑐛𑐎𑐶𑐳𑑂𑐟𑐸𑐟𑐵𑐳𑑂𑐩𑐵𑐣𑐶 𑑋
𑐎𑐹𑐰 𑐐𑑂𑐬𑐵𑐫𑐵𑐩𑐱𑑂𑐔 𑐰𑐵𑐥𑐶 𑐡𑐵𑐰𑐵𑐐𑑂𑐣𑐶𑐥𑐰𑐶𑐡𑑂𑐫𑐵𑐰𑐶𑐟𑑅 𑑌𑑒𑑔𑑌 𑐩𑐢𑐹𑐬𑐶𑐰𑐵𑐥𑑂𑐬𑐶𑐟𑑄𑑅𑐴𑐣𑑂𑐣𑐵 𑐬𑐸𑐜𑐷𑐟𑐵𑐰𑐵𑐫𑐶𑐞𑐦𑐮𑐶 𑑋

51.3

सिंहव्याघ्रानुयातोवा वनेवावनहस्तिभिः ॥२५॥ राज्ञाक्रुद्धेनचाज्ञप्तो वध्योबन्धगतोपिवा ।
आघूर्णितोवावातेन । स्थितःपोतेमहार्णवे ॥२६॥ पतत्सुचापिशस्त्रेषु संग्रामेभृशदारुणे ।
सर्वाबाधासुघोरासु वेदनाभ्यर्दितोपिवा ॥२७॥ स्मरन्ममैतच्चरितं नरोमुच्येतसंकटात् ।
ममप्रभावात्सिंहाद्या दस्यवोवैरिणस्तथा ॥२८॥ दूरादेवपलायन्ते स्मरतश्चरितंमम ॥
॥ ऋषिरुवाच ॥ इत्युक्त्वासाभगवती चण्डिकाचण्डविक्रमा । पश्यतामेवदेवानां तत्रैवा
न्तरधीयत ॥२९॥ तेपिदेवानिरातङ्काः स्वाधिकारान्यथापुरा । यज्ञभागभुजःसर्वेचक्रु
र्विनिहतारयः ॥३०॥ दैत्याश्चदेव्यानिहते शुम्भेदेवरिपौयुधि । जगद्विध्वंसिनितस्मि
न्महोग्रेतुलविक्रमे ॥३१॥ निशुम्भेचमहावीर्ये शेषाःपातालमाययुः ॥ एवंभगव

री देवी सा नित्यापि पुनः पुनः । संभूय कुरुते भूप जगतः परिपालनं । तयैतन्मोह्यते वि-
श्वं सैव विश्वं प्रसूयते ॥३३॥ सा याचिता च विज्ञानं तुष्टा ऋद्धिं प्रयच्छति । व्याप्तं तयैतत्सक-
लं ब्रह्माण्डं मनुजेश्वर ॥३४॥ महाकाल्या महाकाले महामारीस्वरूपया । सैव काले महामा-
री सैव सृष्टिर्भवत्यजा ॥३५॥ स्थितिं करोति भूतानां सैव काले सनातनि । भवकाले नृणां
सैव लक्ष्मीर्वृद्धिप्रदा गृहे ॥३६॥ सैवाभावे तथालक्ष्मीर्विनाशायोपजायते । स्तुता संपूजि-
ता पुष्पैर्धूपगन्धादिभिस्तथा ॥३७॥ ददाति वित्तं पुत्रांश्च मतिं धर्मे तथा शुभाम ॥३८॥ ॥
इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे श्रीदेवीमाहात्म्ये श्रीदेवीवाक्यं ॥१२॥ ॥
ऋषिरुवाच ॥ एतत्ते कथितं भूप देवीमाहात्म्यमुत्तमम् । एवंप्रभावा सा देवी ययेदं धार्यते ज-

गत ॥१॥ विद्यामथैव क्रियते भगवद्विष्णुमायया । तयाहमभवेश्चत्र तथैवान्याविवकि
न४ ॥२॥ भाजनभासादिताश्चैव भोजनस्य क्रियापरः । तामुपेक्ष्य महावाज गवर्णपवस
श्वयी॰ ॥३॥ आयाधितासेवनूर्णं भागस्वभ्रयवभ्रदा ॥ ॥मार्कंडेयउवाच ॥ हंतित
स्यवच४श्रुत्वा भूवधंश्मनवाधिपः । प्रणिपत्यमहाराजं तमृर्पिमंगिनवतः॰ ॥ दिर्घिस्तुति
ममभवनवाञ्छापकरणेनरः । जगन्नमध्यस्तुपम सत्वधर्मामहामून ॥ सदर्णनार्थमलाया
नदीपुलिनसंस्थितः ॥४॥ सर्ववेश्म[illegible]यस्य दवीसकंपर्कंजयत् । गोनास्मि तुलिनद
था ह्रवामूर्धिं महीमयाः॰ । जूहेणाःश्च ब्रह्मसुख्या४पूर्य ह्यायाप्रितयोर्लेः ४ । निवाकाधीयता
काधी नत्मनकैप्समाहिता । ददर्शको वतिथवनिजगाजाट्टेधक्विर्ग ॥ नवंममाबाधयमा ।

स्तुतैर्वैश्येर्यतात्मनाः॥परितुष्टाजगद्धात्री.प्रत्यक्षंप्राहचण्डिका॥१०॥ ॥श्रीदेव्युवा
च॥यत्प्रार्थ्यतेत्वयाभूप.त्वयाचकुलनन्दन।मत्तस्तत्प्राप्यतांसर्वं.परितुष्टाददामितत्॥११
॥ ॥मार्कण्डेयउवाच॥ततोवव्रेनृपोराज्यं.मविभ्रंश्यन्यजन्मनि।अत्रैवचनिजंराज्यंहतश
त्रुबलंबलात्॥१२॥ ॥सोपिवैश्यस्ततोज्ञानंवव्रेनिर्विण्णमानसः॥ममेत्यहमितिप्राज्ञःसंगवि
च्युतिकारकं॥१३॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥स्वल्पैरहोभिर्नृपते.स्वंराज्यंप्राप्स्यतेभवान्।हत्वारिपू
नस्खलितंतवतत्रभविष्यति॥१४॥मृ तश्चभूयःसंप्राप्य.जन्मदेवाद्विवस्वतः॥सावर्णिकोमनु
र्नामभविष्यति॥१५॥वैश्यवर्यत्वयायः.श्चवरोस्मत्तोभिवांछितः॥तंप्रयच्छामिसंसिद्ध्यै.तव
ज्ञानंभविष्यति॥१६॥ ॥मार्कण्डेयउवाच॥इतिदत्वातयोर्देवी.यथाभिलषितंवरं।बभू

२ स नाछु वि ×

गत्॥१॥विद्यातथैवक्रियते भगवद्विष्णुमायया॥ तयात्वमेषवैश्यश्च तथैवान्यविवेकि
नः॥२॥मोह्यन्तेमोहिताश्चैव मोहमेष्यंतिचापरे। तामुपैहिमहाराज शरणंपरम
श्वरीं॥३॥आराधितासैवनृणां भोगस्वर्गापवर्गदा॥ ॥मार्कंडेय उवाच॥इति त
स्यवचःश्रुत्वा सुरथःसनराधिपः।प्रणिपत्यमहाभागं तमृषिंसंशितव्रतं॥निर्विण्णोति
ममत्वेनराज्यापहरणेनच।जगामसद्यस्तपसे सचवैश्योमहामुने॥संदर्शनार्थमम्बाया
नदीपुलिनसंस्थितः॥४॥ सचवैश्यस्तपस्तेपे देवीसूक्तंपरंजपन्।तौतस्मिन्पुलिनेदे
व्याःकृत्वामूर्तिंमहीमयीं।अर्हणांचक्रतुस्तस्याःपुष्पधूपाग्नितर्पणैः॥निराहारौयता
हारौ तन्मनस्कौसमाहितौ।ददतुस्तौबलिंचैवनिजगात्रासृगुक्षितं॥एवंसमाराधयतो

स्त्रिभिर्वर्षैर्यतात्मनोः॥परितुष्टा जगद्धात्री प्रत्यक्षं प्राह चण्डिका ॥१०॥ ॥श्रीदेव्युवा
च॥यत्प्रार्थ्यते त्वया भूप त्वया च कुलनन्दन।मत्तस्तत्प्राप्यतां सर्वं परितुष्टा ददामि तत् ॥११॥
॥ ॥मार्कण्डेय उवाच॥ततो वव्रे नृपो राज्यमविभ्रंश्यन्यजन्मनि।अत्रैव च निजं राज्यं हतश
त्रुबलं बलात्॥१२॥ ॥सोपि वैश्यस्ततो ज्ञानं वव्रे निर्विण्णमानसः॥ममेत्यहमिति प्राज्ञः सङ्गवि
च्युतिकारकं ॥१३॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥स्वल्पैरहोभिर्नृपते स्वं राज्यं प्राप्स्यते भवान्।हत्वा रिपू
नस्खलितं तव तत्र भविष्यति ॥१४॥मृतश्च भूयः संप्राप्य जन्म देवाद्विवस्वतः॥सावर्णिको नाम मनु
र्भवान्भविष्यति॥१५॥वैश्यवर्य त्वया यश्च वरोऽस्मत्तोऽभिवाञ्छितः॥तं प्रयच्छामि संसिद्ध्यै तव
ज्ञानं भविष्यति॥१६॥ ॥मार्कण्डेय उवाच॥इति दत्त्वा तयोर्देवी यथाभिलषितं वरं।बभू

वत्सवानर्हितासद्या. सह्यातात्यामविद्दता ॥१७॥ एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः क्षत्रियर्षभः ॥
सूर्याज्जन्मसमासाद्य. सावर्णिर्भविता मनुः ॥१८॥ ॥इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे साव
र्णिके मन्वन्तरे श्रीदेवीमहात्म्ये सुरथवैश्ययवरप्रदानं नाम त्रयोदशः ॥१३॥ ॥

र्षा।का।

ष्टा महाहवात । भक्षिताश्चापर काली . शिवदूतीमृगाधिपैः ॥ ३९ ॥

॥ इति श्रीमार्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे श्रीदेवीमहात्म्ये निशुंभवधः ॥

॥ ९ ॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ निशुंभं निहतं दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसंमितं । हन्य

॥ मा ॥ ॥ नं बलं चैव शुंभः क्रुद्धोब्रवीद्वचः ॥ १ ॥ बलावलेपाद्दुष्टे त्वं मा

दुर्गे गर्वमावह । अन्यासां बलमाश्रित्य युध्यसे यातिमानिनी ॥ २ ॥ ॥ देव्युवाच ॥

एकैवाहं जगत्यत्र द्वितीया का ममापरा । पश्यैता दुष्ट मय्येव विशन्त्यो मद्विभूतयः ॥ ३ ॥

॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ततः समस्तास्ता देव्यो ब्रह्माणीप्रमुखा लयं । तस्या देव्यास्तनौ जग्मुरेकै

वासीत्तदांबिका ॥ ४ ॥ ॥ देव्युवाच ॥ अहं विभूत्या बहुभिरिह रूपैर्यदास्थिता । तत्संहृतं

की ३

तिवीर्यवान् ॥ किंकरोमिप्रतिज्ञामे, यदनालोचितापुरा । सत्वंगच्छमयाप्रोक्तं यदेतत्सर्वमादृतः ।
तदाचक्ष्वासुरेन्द्राय सचयुक्तंकरोतुयत् ॥८०॥ ॥ इतिश्रीमार्कण्डेयपुराणेसावर्णिके
मन्वन्तरेदेवीमाहात्म्येदूतसंवादः ॥५॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ॐ इत्याकर्ण्यवचोदेव्याः स
दूतोमर्षपूरितः । समाचष्टसमागम्यदै ॥ ॥त्यराजायविस्तरात् ॥१॥ तस्यदूतस्यत
द्वाक्यमाकर्ण्यासुरराट्ततः । सक्रोधःप्राहदैत्यानामधिपंधूम्रलोचनं ॥२॥ हेधूम्रलोच
नाशुत्वं स्वसैन्यपरिवारितः । तामानयबलाद्दुष्टां केशाकर्षणविह्वलां ॥३॥ तत्परित्राणद
ःकश्चिद्यदिवोत्तिष्ठतेपरः । सहन्तव्योमरोवापि यक्षोगन्धर्वएववा ॥४॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥
तेनाज्ञप्तस्ततःशीघ्रं सदैत्योधूम्रलोचनः । वृतःषष्ट्यासहस्राणामसुराणांद्रुतंययौ ॥५॥

स्नेहं धनलुब्धैर्निराकृतः ॥ पतिः स्वजन हार्दं च. हार्दि तेष्वेव मे मनः ॥ २४ ॥ किमेतन्नाभि
जानामि. जानन्नपि महामते ॥ यत्प्रेम प्रवणं चित्तं. विगुणेष्वपि बंधुषु ॥ २५ ॥ तेषां कृते मे नि
श्वासो. दौर्मनस्यं च जायते ॥ करोमि किं यन्न मनस्तेषु. प्रीतिष्वपि निष्ठुरं ॥ २६ ॥ ॥ मार्कंडेउ
वाच ॥ ॥ ततस्तौ सहितौ विप्र तं मुनिं समुपस्थितौ ॥ समाधिर्नाम वैश्योसौ. स च पार्थि
वसत्तमः ॥ २७ ॥ कृत्वा तु तौ यथान्यायं. यथार्हं तेन संविदं ॥ उपविष्टौ कथाः काश्चिच्चक्र
तुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ २८ ॥ ॥ राजोवाच ॥ ॥ भगवंस्त्वामहं प्रष्टु. मिच्छाम्येकं वदस्व तत्
॥ दुःखाय यन्मे मनसः स्वचित्तायत्ततां विना ॥ २९ ॥ ममत्वं गतराज्यस्य राज्यांगे
ष्वखिलेष्वपि ॥ जानतोपि यथाज्ञस्य किमेतन्मुनिसत्तम ॥ ३० ॥ अयं च निकृतः पु

कै दारै भृत्यैस्तथोर्ज्झितः। स्वजनेन च सत्यक्तः तेषु हार्द्दि तथाप्यति ।। ३१ ।। एवमेष.
तथाहंश्च· द्वाप्यत्यन्त दुःखितौ ।। दृष्टदोषे पि विषये· ममत्वाकृष्टमानसौ ।। ३२
।। तत्केनैतन्महाभाग· यन्मोहो ज्ञानिनोरपि· ।। ममास्य च भवत्येषा· विवेकान्ध
स्य मूढता ।। ३३ ।। ।। ऋषिरुवाच ।। ।। ज्ञानमस्ति समस्तस्य· जन्तोर्विषयगो
चरे ।। विषयश्च महाभाग. जाति चैवं पृथक्पृथक् ।। ३४ ।। दिवान्धाः प्राणिनः केचि. द्रा
त्रावन्धास्तथापरे ।। केचिद्दिवा तथा रात्रौ. प्राणिन· स्तुल्यदृष्टयः ।। ३५ ।। ज्ञानिनो म
नुजाः सत्यं. किन्तु ते न हि केवलं· ।। यतो हि ज्ञानिनः सर्वे. पशुपक्षिमृगादयः ।। ३६ ।।
ज्ञानञ्च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृगपक्षिणां· ।। मनुष्याणां च यत्तेषां· तुल्यमन्यत्तथोभयो

भयो॥ ३७ ॥ज्ञानेपिसतिपश्यैता·न्पतंगाञ्छाबचंचुषु·।कणमोक्षादृतांमोहा·त्पि
ड्यमानानपिक्षुधा·॥ ३८ ॥मानषामनुजाव्याघ्र·साभिलाषाःसुतान्प्रति·।लोभात्प्रत्यु
पकाराय·नन्वेतान्किंनपश्यसि·॥ ३९ ॥तथापिममतावर्ते·मोहगर्तेनिपातिताः·।महा
मायाप्रभावेन·संसारस्थितिकारिणा·। ४० ।तन्नात्रविस्मयःकार्यो·योगनिद्राजग
त्पतेः।महामाया·हरेश्चैषा·तयासंमोह्यतेजगत्। ४१ ।ज्ञानिनामपिचेतांसि·देवी
भगवतीहिसा·॥बलादाकृष्यमोहाय·महामाया·प्रयच्छति॥ ४२ ॥तयाविसृज्यतेवि
श्वं·जगदेतच्चराचरं।सैषाप्रसन्नावरदा·नृणांभवतिमुक्तये·। ४३ ॥साविद्यापरमा
मुक्तेर्हेतुभूतासनातनी·।संसारबंधहेतुश्च·सैवसर्वेश्वरेश्वरी·॥ ४४ ॥राजोवाच॥

भगवन्का हि सा देवी॰ महामायेति यां भवान॥ ब्रवीति कथमुत्पंना॰ सा कर्म्मास्या श्च किं द्विज॥४
५॥ यत्स्वभावा च सा देवी॰ यत्स्वरूपा यदुद्भवा॰॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि॰ त्वत्तो ब्रह्मविदां वर॰॥४
६॥ ॥ऋषिरुवाच॰॥ ॥नित्यैव सा जगन्मूर्तिस्तया सर्वमिदं ततं॥ तथापि तत्समुत्पत्ति॰
र्बहुधा श्रूयतां मम:॥ ४७ ॥देवानां कार्यसिद्ध्यर्थं आविर्भवति सा यदा॰॥ उत्पन्नेति त
दा लोके सा नित्याप्यभिधीयते॰॥ ४८ ॥योगनिंद्रां यदा विष्णुर्जगत्येकार्णवीकृते॰॥ आ
स्तीर्य्यं शेषमभजत्॰ कल्पांते भगवान्प्रभुः॥ ४९ ॥तदा द्वावसुरौ घोरौ॰ विख्यातौ मधु
कैटभौ॰॥ विष्णुकर्णमलोद्भूतौ॰ हंतुं ब्रह्माणमुद्यतौ॰॥ ५० ॥स नाभिकमले विष्णोः स्थि
तो ब्रह्मा प्रजापतिः॥ दृष्ट्वा तावसुरौ चोग्रौ॰ प्रसुप्तंच जनार्दनं॰॥ ५१ ॥तुष्टाव योगनिद्रां

न्ता·मेकाग्रहृदयास्थिताः॥ विवोधनार्थाय हरेः· हरिनेत्रकृतालयां॥ ५२॥ ॥ब्रह्मोवा-
च॥ ॥विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं· स्थितिसंहारकारिणीं॥ स्तौमि निद्रां भगवतीं विष्णोरतु-
लांतेजसः॥ ५३॥ त्वंस्वाहा·त्वंस्वधा·त्वंहि·वषट्कारः स्वरात्मिका॥ स्वधा त्वमक्षरे नित्ये·
त्रिधामात्रात्मिकास्थिताः॥ ५४॥ अर्द्धमात्रास्थिता नित्या· यानुच्चार्या· विशेषतः॥ त्वमेव-
सा त्वं सावित्रि· त्वंदेवी जननी· परा॥ ५५ ॥त्वयैतद्धार्यते विश्वं· त्वयैतत्सृज्यते जगत्॥
त्वयैतत्पाल्यते देवी· त्वमत्स्यन्ते च सर्वदा॥ ५६॥ विसृष्टौ सृष्टिरूपा त्वं· स्थितिरूपा च पा-
लने तथा संहृतिरूपान्ते· जगतोस्य जगन्मये॥ ५७॥ महाविद्या· महामाया· महामेधा-
महास्मृतिः· महामोहा च भवती· महादेवी· महासुरी॥ ५८॥ प्रकृतिस्त्वं च सर्वस्य·

गुणत्रयविभाविनि.। कालरात्रिर्महारात्रि.र्मोहरात्रिश्च दारुणा.॥ ५९॥ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं
ह्रीस्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा.। लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टि.स्त्वं शान्तिः क्षान्तिरेव च.॥ ६०॥ खड्गि
नी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा.। शंखिनी चापिनी बाणा.भुशुण्डीपरिघायुधा
॥ ६१॥ सौम्या सौम्यतराशेष.सौम्येभ्य.स्त्वतिसुन्दरी.। परापराणां परमा. त्वमेव परमे
श्वरी.॥ ६२॥ यच्च किंचित्क्वचिद्वस्तु.सदसद्वाखिलात्मिके.। तस्य सर्वस्य या श
क्तिः सा त्वं किं स्तूयसे तदा.॥ ६३॥ यया त्वया जगत्स्रष्टा.जगत्पातात्ति यो जगत्।। सोपि निद्रा
वशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः॥ ६४॥ विष्णुः शरीरग्रहण.महमीशान एव च.। कारितास्ते.
यतोतस्त्वां.कः स्तोतुं शक्तिमान्भवेत्॥ ६५॥ सा त्वमित्थं प्रभावैः स्वै.रुदारैर्देवि संस्तुता.। मोह.

येतौदुराधर्षावसुरौमधुकैटभौ।। ६६। प्रबोधंचजगत्स्वामि नीयतामच्युतोलघु।। बोधश्च
क्रियतामस्यहन्तुमेतौमहासुरौ।। ६७।। ।ऋषिरुवाच।। ।एवंस्तुतातदादेवीता
मसीतत्रवेधसा।। विष्णोःप्रबोधनार्थायनिहंतुंमधुकैटभौ।। ६८। नेत्रास्यनासिका
बाहुहृदयेभ्यस्तथोरसः। निर्गम्यदर्शनेतस्थौब्रह्मणोव्यक्तजन्मनः।। ६९। उत्तस्थौ
चजगन्नाथस्तयामुक्तोजनार्दनः। एकार्णवेहिशयनात्ततःसददृशेचतौ।। ७०।।
मधुकैटभौदुरात्मानावतिवीर्यपराक्रमौ। क्रोधरक्तेक्षणावत्तुंब्रह्माणंजनितोद्य
मौ।। ७१। समुत्थायततस्ताभ्यांयुयुधेभगवान्हरिः। पञ्चवर्षसहस्राणि
बाहुप्रहरणोविभुः।। ७२ ।तावप्यतिबलोन्मत्तौमहामायाविमोहितौ।। उ

ऊचतौ·वरोस्मत्तो·व्रियतामिति केशवः॥ ७३॥ ॥श्रीभगवानुवाच·॥ ॥भवे
तामद्य मे तुष्टौ·मम वध्या·वुभावपि·॥ किमन्येन वरेणात्र एतावद्धि वृतं म
या·॥ ७४॥ ॥ऋषिरुवाच·॥ ॥वञ्चिताभ्यामिति तदा·सर्वमापोमयं जगत्
॥विलोक्य ताभ्यां गदितो·भगवान् कमलेक्षणः॥ ७५ ॥प्रीतौ स्वस्तव युद्धेन·
श्लाघ्यस्त्वं मृत्युरावयोः॥ आवां जहि न यत्रोर्वी·सलिलेन परिप्लुता·॥ ७६॥ ॥
ऋषिरुवाच·॥ ॥तथेत्युक्त्वा भगवता·शंखचक्र·गदाभृता·॥ कृ·
त्वा चक्रेण वै छिन्ने·जघने शिरसी तयोः॥ ७७ ॥एवमेषा समुत्पन्ना·
ब्रह्मणा·संस्तुता स्वयम्·॥ प्रभावमस्या देव्यास्तु·भूयः